

17. 10. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kdy odpovídá vlastník či správce pozemní komunikace za škodu?

S blížící se zimou je opět velmi aktuální otázka odpovědnosti vlastníků či správců chodníků a cest (pozemních komunikací) za škody, ke kterým dochází při zhoršené schůdnosti a sjízdnosti. Kdy vlastníci odpovídají? Jak se odškodňuje újma na zdraví způsobená například pádem? K těmto otázkám se nedávno vyjádřil Ústavní soud, který zásadně upravil dosavadní rozhodovací praxi Nejvyššího soudu.

Definice závady ve schůdnosti a otázka (ne)předvídatelnosti

Podle zákona o pozemních komunikacích (§ 27 odst. 3 ZPK) je vlastník místní komunikace nebo chodníku^[1] povinen nahradit škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit.

CERHA HEMPEL Kališ & Partners

Základním předpokladem pro povinnost vlastníka komunikace nahradit vzniklou škodu je tedy existence závady ve schůdnosti. Závada ve schůdnosti je pak definovaná v § 26 odst. 7 ZPK, kde je uvedeno, že závadou ve schůdnosti se rozumí taková změna ve schůdnosti pozemní komunikace, kteřou nemůže chodec předvídat při pohybu přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu a povětrnostním situacím a jejich důsledkům.

Na základě uvedeného by se tedy dalo na první pohled říci, že se musí vždy striktně jednat o nepředvídatelnou změnu ve schůdnosti, aby se jednalo o závadu ve schůdnosti, na základě které by vlastník odpovídal za případné škody. Avšak právě tento v zásadě ryze jazykový výklad ustanovení § 26 odst. 7 ZPK ze strany Nejvyššího soudu, který se opírá o slovo „předvídat“, není dle Ústavního soudu ústavně konformní.

Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 2315/15 uvedl, že „jen „nepředvídatelná změna“ schůdnosti tak zakládá podle Nejvyššího soudu zmíněnou odpovědnost (podle ZPK). Nejvyšší soud ovšem nevysvětlil, proč by měl být na slovo „předvídat“ tento důraz kladen; je možné klást důraz na jiná slova a dojít k opačnému výkladu. Žádné materiální zdůvodnění tohoto přístupu Nejvyšší soud nenabízí. Je pravda, že pokud je chodník namrzlý či pokrytý sněhem, chodec může předvídat riziko pádu i úrazu a obecně může předvídat i tento stav. Proto je chodec povinen se takovému stavu přizpůsobit a snažit se svému úrazu předejít. I pokud to chodec učiní, může ovšem uklouznout a utrpět újmu, protože stav komunikace mu nezajišťoval bezpečný pohyb. Názor Nejvyššího soudu, že v takovéto situaci nemá chodec náhradu újmy obdržet dle zákona o pozemních komunikacích, se sice opírá o použití slova „předvídat“ v definici závady ve schůdnosti, jinak ale nesleduje žádný legitimní cíl a nemá racionální zdůvodnění“.

Ústavní soud tedy, jak již bylo uvedeno, označuje dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu, která klade důraz právě na slovo „předvídat“, za ústavně nekonformní, jelikož je logické, že může dojít k situaci, kdy se chodec stavu chodníku přizpůsobí, snaží se úrazu předejít, avšak i přesto uklouzne a utrpí újmu; v takovém případě by chodec neměl nárok na náhradu újmy i v případě, že by majitel chodníku údržbu zcela zanedbal.

Ústavní soud navíc uvedl, že takový výklad ustanovení ZPK by mohl vlastníky komunikací dokonce podporovat v tom, aby neprováděli zimní údržbu a úklid komunikací, protože pak by bylo evidentní, že na zasněženém chodníku lze předvídat pád, a vlastník by nebyl odpovědný za škodu. Porušování povinnosti udržovat chodníky uklízené by tedy paradoxně vedlo ke zlepšení právního postavení vlastníka komunikace, což však jednoznačně nebylo úmyslem zákonodárce.

Trvání povinnosti chodce přizpůsobit se okolnostem a předejít vzniku újmy

Nejde však o snahu překlopit veškerou odpovědnost na vlastníky komunikací, což vyplývá rovněž z výše uvedené citace ze zmíněného nálezu Ústavního soudu. Ten nezbavuje chodce povinnosti přizpůsobit se okolnostem a předejít vzniku újmy. V nálezu Ústavního soudu je naopak uvedeno, že „je potřeba posuzovat, nakolik ke vzniku újmy přispěl sám chodec tím, že nedostál své povinnosti přizpůsobit se okolnostem a předejít vzniku újmy“. Jinými slovy je v rámci rozhodování soudů samozřejmě stále potřeba zkoumat, zda a nakolik se chodec choval takovým způsobem, aby předešel úrazu. Přitom se může jednat o zkoumání celé řady okolností, např. zda chodec zvolil z více možných cest tu nejbezpečnější, zda přizpůsobil tempo chůze okolnostem, zda zvolil vhodnou obuv atd.

Na druhé straně je nicméně potřeba rovněž posoudit, zda a v jakém rozsahu porušil vlastník komunikace své povinnosti, v následku čehož došlo ke znemožnění bezpečného pohybu na chodníku a k újmě.

Lze tedy shrnout, že práva a povinnosti vlastníka komunikace na jedné straně a chodce na druhé straně mají být vyvážena. Soudy jednoduše musí zkoumat každý případ jednotlivě a nemohou se spolehnout na jednoduchý test založený na jazykovém výkladu jednoho slova daného ustanovení ZPK, který doposud nabízela judikatura Nejvyššího soudu.

Důsledky nedávného nálezu Ústavního soudu

Je nutné upozornit na to, že nedávný nálezu Ústavního soudu se nevztahuje jenom na chodníky, ale také na silnice nebo jiné cesty. Argumentace Ústavního soudu totiž může mít dopad rovněž na posuzování závady ve sjízdnosti dle ustanovení § 26 odst. 6 ZPK, jelikož definice závady ve sjízdnosti je v zásadě totožná s definicí závady ve schůdnosti a odpovědnost vlastníka v těchto případech je v § 27 odst. 2 ZPK rovněž upravena obdobně.

Obdobně se nedávný nálezu Ústavního soudu vztahuje i na správce komunikací, skrze které vlastník údržbu zajišťuje s ohledem na ustanovení § 9 ZPK. V takovém případě odpovídá za případné škody právě správce komunikace, který v souladu s § 27 odst. 6 ZPK nahradí škody způsobené závadou ve sjízdnosti či závadou ve schůdnosti, přičemž vlastník pozemní komunikace ručí za splnění povinnosti k náhradě škody.

Uvedený nálezu Ústavního soudu lze označit za zlomový pro další rozhodování soudů v rámci této problematiky. Není již přípustné vykládat ustanovení § 26 odst. 7 ZPK ohledně závady ve schůdnosti (analogicky ustanovení § 26 odst. 6 ZPK o závadě ve sjízdnosti) striktně na základě slova „předvídat“. To se odrazí v dalších rozhodnutích soudů.

Ostatně lze již odkázat na nedávné rozhodnutí Okresního soudu ve Svitavách ze dne 12. 3. 2019, č. j. 6 C 289/2017-208, kde soud v zásadě uvedl, že v daném případě za újmu, která vznikla chodci

následkem závady ve schůdnosti, odpovídá vlastník komunikace, přičemž v rámci argumentace odkázal právě na nedávný nález Ústavního soudu. Toto rozhodnutí již potvrdil Krajský soud v Hradci Králové v rámci odvolacího řízení, sp. zn. 23 CO 212/2019, rozhodnutím ze dne 1. 10. 2019.

Mgr. Lukáš Hoder, LL.M.,
advokát

Mgr. Hračja Grigoryan,
advokátní koncipient

[CERHA HEMPEL Kališ & Partners](#)

Týn 639/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 111 711
e-mail: office@cerhahempel.cz

[1] V tomto článku se nebudeme zabývat problematikou právní povahy chodníku a absence zákonné definice tohoto pojmu, jelikož toto téma, které již bylo opakovaně rozebíráno, není jeho předmětem.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)

- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)